T003 A HÀM III 102-Kinh Niệm

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

102. KINH NIEÄM1

Toâi nghe nhö vaày. Moät thôøi Ñöùc Phaät du hoùa taïi nöôùc Xaù-veä, trong röøng Thaéng, vöôøn Caáp coâ ñoäc. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo raèng: “Thuôû xöa, khi chöa chöùng quaû giaùc ngoä Voâ thöôïng chaùnh taän, Ta nghó raèng: ‘Ta haõy chia caùc suy nieäm2 laøm hai phaàn, nieäm duïc, nieäm nhueá, nieäm haïi3 laøm moät phaàn. Nieäm voâ duïc, nieäm voâ nhueá, nieäm voâ haïi, laøm moät phaàn khaùc4.’ “Sau ñoù, Ta lieàn chia caùc nieäm laøm hai phaàn, nieäm duïc, nieäm nhueá, nieäm haïi, laøm moät phaàn. Nieäm voâ duïc, nieäm voâ nhueá, nieäm voâ haïi, laøm moät phaàn khaùc. “Ta thöïc haønh nhö vaày. Soáng vieãn ly, coâ ñoäc, taâm khoâng phoùng daät, tu haønh tinh taán. Neáu sanh nieäm duïc, Ta lieàn bieát laø ñang sanh nieäm duïc, haïi mình, haïi ngöôøi, haïi caû hai, dieät trí tueä, nhieàu phieàn nhoïc, khoâng chöùng ñaéc Nieát-baøn. Bieát raèng, haïi mình, haïi ngöôøi, haïi caû hai, dieät trí tueä, nhieàu phieàn nhoïc, khoâng chöùng ñaéc Nieát-baøn, noù lieàn tieâu dieät nhanh choùng. “Neáu laïi sanh nieäm nhueá, nieäm haïi, Ta lieàn bieát laø ñang sanh nieäm nhueá, nieäm haïi, haïi mình, haïi ngöôøi, haïi caû hai, dieät trí tueä, nhieàu phieàn nhoïc, khoâng chöùng ñaéc Nieát-baøn. Bieát raèng, haïi mình, haïi ngöôøi, haïi caû hai, dieät trí tueä, nhieàu phieàn nhoïc, khoâng chöùng ñaéc Nieát-baøn, noù lieàn ñöôïc tieâu dieät nhanh choùng. “Khi sanh nieäm duïc, Ta khoâng thoï nhaän, maø ñoaïn tröø, loaïi tröø, toáng khöù; sanh nieäm nhueá, nieäm haïi cuõng khoâng thoï nhaän, maø ñoaïn tröø, loaïi tröø, toáng khöù. Vì sao vaäy? Vì Ta thaáy raèng, nhaân nôi ñoù maø sanh voâ löôïng phaùp aùc baát thieän. Ví nhö vaøo thaùng cuoái xuaân, vì ñaõ troàng luùa neân ñaát thaû boø khoâng ñöôïc roäng. Ngöôøi chaên boø thaû boø nôi ñaàm ruoäng, boø vaøo ñaát ngöôøi, noù lieàn caàm roi ñeán ngaên laïi. Vì sao vaäy? Vì ngöôøi chaên boø bieát raèng nhaân nôi ñoù maø coù loãi laàm laø seõ bò chöûi, bò ñaùnh, bò troùi. Do ñoù, chaên boø caàm roi ñeán ngaên laïi. Ta cuõng nhö vaäy, sanh nieäm duïc, khoâng thoï nhaän, maø ñoaïn tröø, loaïi tröø, toáng khöù. Sanh nieäm nhueá, nieäm haïi cuõng khoâng thoï nhaän, maø ñoaïn tröø, loaïi tröø, toáng khöù. Vì sao vaäy? Vì Ta thaáy nhaân nôi ñoù maø sanh voâ löôïng phaùp aùc baát thieän. “Tyø-kheo tuøy theo söï tö duy, tuøy theo söï suy nieäm cuûa mình maø taâm sanh ham thích trong ñoù.5

1. Töông ñöông Paøli: M.19. Dvedhaøvitakka-suttaö. 2. Nieäm, hoaëc goïi laø taàm, töùc laø chuù taâm tìm baét ñoái töôïng cuûa tö duy. Cuõng laø moät thieàn chi, thuoäc Sô thieàn, maø baûn Haùn naøy thöôøng dòch laø: giaùc Paøli: vitakka. 3. Duïc nieäm, nhueá nieäm, haïi nieäm ba baát thieän taàm.
Paøli: tayo akusala-vitakkaø, kaøma- vitakko, vyaøpaøda-vitakko, vihiösa-vitakko. 4. Ba thieän taàm. Paøli: tayo kusala-vitakkaø. 5. Haùn: taâm tieän laïc trung. Yaóóadeva... Bahulam anuvitakketi anuvicaøreti tathaø tathaø nati hoti cetaso, taàm vaø töù höôùng nhieàu veà nôi naøo thì taâm cuõng thieân höôùng veà nôi ñoù.

“Neáu Tyø-kheo tö nieäm quaù nhieàu veà duïc, taát seõ boû nieäm voâ duïc; vì tö nieäm nhieàu veà duïc cho neân taâm sanh ham thích trong ñoù. Neáu Tyø-kheo tö nieäm quaù nhieàu veà nieäm nhueá, nieäm haïi, taát seõ xaû boû nieäm voâ nhueá vaø nieäm voâ haïi. Vì tö nieäm quaù nhieàu veà nieäm nhueá vaø nieäm haïi neân taâm sanh ham thích trong ñoù. Tyø-kheo nhö vaäy, neáu khoâng lìa ñöôïc duïc, khoâng lìa ñöôïc nieäm nhueá vaø nieäm haïi, seõ khoâng thoaùt khoûi sanh, giaø, beänh, cheát, öu saàu, khoùc loùc, cuõng khoâng theå xa lìa khoûi taát caû moïi söï khoå. “Ta thöïc haønh nhö vaäy. Soáng vieãn ly, coâ ñoäc, taâm khoâng phoùng daät, tu haønh tinh taán. Neáu sanh nieäm voâ duïc, Ta bieát lieàn laø ñang sanh nieäm voâ duïc, khoâng haïi mình, khoâng haïi ngöôøi, khoâng haïi caû hai, tu trí tueä, khoâng phieàn nhoïc maø chöùng ñaéc Nieát-baøn. Bieát raèng, khoâng haïi mình, khoâng haïi ngöôøi, khoâng haïi caû hai, tu trí tueä khoâng phieàn nhoïc maø chöùng ñaéc Nieát-baøn, lieàn ñöôïc tu taäp nhanh choùng vaø roäng raõi. Neáu laïi sanh nieäm voâ nhueá, nieäm voâ haïi, Ta lieàn bieát laø ñang sanh nieäm voâ nhueá, nieäm voâ haïi, seõ khoâng haïi mình, khoâng haïi ngöôøi, khoâng haïi caû hai, tu trí tueä khoâng phieàn nhoïc maø chöùng ñaéc Nieát-baøn. Bieát raèng, khoâng haïi mình, khoâng haïi ngöôøi, khoâng haïi caû hai, tu trí tueä khoâng phieàn nhoïc maø chöùng ñaéc Nieát-baøn, lieàn ñöôïc tu taäp nhanh choùng vaø roäng raõi. “Ta sanh nieäm voâ duïc, vaø tö nieäm nhieàu. Sanh nieäm voâ nhueá, nieäm voâ haïi, vaø tö nieäm nhieàu. Ta laïi suy nghó nhö vaày: ‘Neáu tö nieäm quaù nhieàu thì thaân meät6, maát hyû, taâm lieàn bò toån haïi. Ta haõy ñoái trò noäi taâm, khieán thöôøng an truù beân trong, tónh chæ, chuyeân nhaát, ñaéc ñònh ñeå taâm khoâng bò toån haïi’. Sau ñoù, Ta lieàn ñoái trò noäi taâm, khieán thöôøng an truù beân trong, tónh chæ, chuyeân nhaát, ñaéc ñònh maø taâm khoâng bò toån haïi. “Ta ñaõ sanh khôûi nieäm voâ duïc, roài laïi sanh khôûi suy nieäm veà höôùng phaùp, thöù phaùp7, sanh khôûi nieäm voâ nhueá, nieäm voâ haïi, roài laïi cuõng sanh khôûi suy nieäm veà höôùng phaùp, thöù phaùp. Vì sao vaäy? Vì Ta khoâng thaáy nhaân nôi ñoù maø sanh voâ löôïng phaùp aùc baát thieän. Ví nhö vaøo thaùng cuoái thu, ñaõ gaët heát luùa, khi ñoù ñöùa chaên boø thaû boø nôi ñoàng ruoäng maø nghó raèng: ‘Boø ta ôû trong baày’. Vì sao vaäy? Vì ñöùa chaên boø khoâng thaáy raèng nhaân nôi ñoù maø coù loãi laàm laø seõ bò chöûi, bò ñaùnh, bò troùi. Do ñoù ñöùa chaên boø nghó ‘Boø ta ôû trong baày’ vaø khoâng thaáy raèng nhaân nôi ñoù maø coù loãi laàm laø seõ bò chöûi, bò ñaùnh, bò troùi, coù maát maùt. Ta cuõng nhö vaäy, sanh nieäm voâ duïc roài laïi sanh nieäm höôùng phaùp, thöù phaùp, sanh nieäm voâ nhueá, nieäm voâ haïi, roài laïi cuõng sanh nieäm höôùng phaùp, thöù phaùp. Vì sao vaäy? Vì Ta khoâng thaáy nhaân nôi ñoù maø sanh voâ löôïng phaùp aùc baát thieän. “Tyø-kheo tuøy söï tö duy, tuøy söï suy nieäm maø taâm ham thích trong ñoù. Neáu Tyø-kheo tö nieäm nhieàu veà nieäm voâ duïc thì seõ xaû boû nieäm duïc; vì tö nieäm nhieàu veà nieäm voâ duïc neân taâm ham thích trong ñoù. Neáu Tyø-kheo tö nieäm nhieàu veà nieäm voâ nhueá, nieäm voâ haïi thì seõ xaû boû nieäm nhueá, nieäm haïi vì tö nieäm nhieàu veà nieäm voâ nhueá, nieäm voâ haïi neân ham thích trong ñoù. Tyø-kheo giaùc quaùn8 ñaõ döùt, noäi tónh nhaát taâm, khoâng giaùc khoâng quaùn, ñònh sanh hyû laïc, chöùng ñeä Nhò thieàn, thaønh töïu

vaø an truï. Tyø-kheo ñoù ly hyû duïc, an truù xaû, voâ caàu, chaùnh nieäm chaùnh trí maø thaân caûm giaùc laïc, ñieàu maø baäc Thaùnh goïi laø Thaùnh xaû, nieäm, an truù laïc, chöùng ñaéc ñeä Tam thieàn, thaønh töïu an truï. Tyø-kheo dieät laïc, dieät khoå, dieät öu hyû voán ñaõ coù, roài thì khoâng khoå khoâng laïc, xaû nieäm thanh tònh, chöùng ñeä Töù thieàn, thaønh töïu

6. Ñeå baûn cheùp: thaân ñònh hyû vong Toáng-Nguyeân-Minh: thaân chi hyû vong Coù theå nhaàm caû; neân söûa laïi: thaân phaïp, hyû vong Ñoái chieáu Paøli: aticiraö anuvitakkayato... kaøyo kilameyya; kaøye kilante cittaö uøhaóuóeyya: suy taàm quaù laâu, thaân coù theå sinh meät. Khi thaân moûi meät, taâm loaïn ñoäng. 7. Höôùng phaùp thöù phaùp töùc thöïc haønh phaùp tuøy phaùp; xem cht. kinh. Baûn Paøli khoâng ñeà caäp. 8 Giaùc quaùn, töùc laø tö vaø nieäm ñaõ noùi treân.

an truï. “Nhö vaäy, Tyø-kheo ñònh taâm, thanh tònh, khoâng oâ ueá, khoâng phieàn naõo, nhu nhuyeán, kheùo an truï, chöùng ñaéc taâm baát ñoäng, höôùng ñeán quaû vò laäu taän, töï thaân chöùng ngoä trí thoâng, lieàn bieát nhö thaät raèng ‘Ñaây laø Khoå’, ‘Ñaây laø Khoå taäp’, ‘Ñaây laø Khoå dieät’, ‘Ñaây laø Khoå dieät ñaïo’. Cuõng bieát nhö thaät ñaây laø laäu dieät vaø ñaây laø laäu dieät ñaïo. Tyø-kheo ñaõ bieát nhö vaäy, thaáy nhö vaäy roài thì taâm giaûi thoaùt duïc laäu, taâm giaûi thoaùt höõu laäu, voâ minh laäu. Giaûi thoaùt roài bieát mình ñaõ giaûi thoaùt, bieát ñuùng nhö thaät raèng ‘Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, ñieàu caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa’. “Khi Tyø-kheo naøy ñaõ lìa nieäm duïc, lìa nieäm nhueá, lìa nieäm haïi thì ñöôïc giaûi thoaùt khoûi sanh, giaø, beänh, cheát, buoàn lo, khoùc loùc, lìa taát caû khoå. Ví nhö ôû moät khu röøng coù suoái nöôùc lôùn, coù baày nai noï ñeán ñoù rong chôi. Coù moät ngöôøi ñeán, khoâng muoán vì söï lôïi ích phöôùc laønh cho baày nai ñoù, vì khoâng muoán söï an oån khoaùi laïc cho chuùng, lieàn bít con ñöôøng chaùnh, môû con ñöôøng hieåm, ñaøo haàm hoá lôùn roài cho ngöôøi coi giöõ. Nhö vaäy laø taát caû baày nai ñeàu bò cheát heát. Laïi coù moät ngöôøi khaùc ñeán, muoán cho baày nai kia ñöôïc lôïi ích phöôùc laønh, ñöôïc an oån khoaùi laïc, lieàn môû con ñöôøng chaùnh, bít laáp con ñöôøng hieåm, ñuoåi ngöôøi coi giöõ. Nhö vaäy, baày nai ñöôïc cöùu thoaùt an oån. “Naøy caùc Tyø-kheo, neân bieát Ta noùi ví duï naøy laø muoán ñeå caùc ngöôi bieát roõ yù nghóa, ngöôøi trí tueä nghe ví duï naøy seõ hieåu roõ yù thuù. Ví duï ñoù coù nghóa nhö vaäy. Suoái nöôùc lôùn laø naêm duïc, aùi nieäm, hoan laïc. Nhöõng gì laø naêm? Saéc ñöôïc bieát bôûi maét, tieáng ñöôïc bieát bôûi tai, höông ñöôïc bieát bôûi muõi, löôõi vò ñöôïc bieát bôûi löôõi vaø xuùc ñöôïc bieát bôûi thaân. Suoái nöôùc lôùn neân bieát ñoù laø naêm thöù duïc laïc. Baày nai, neân bieát ñoù laø Sa-moân, Phaïm chí. Ngöôøi ñi ñeán khoâng muoán cho baày nai kia ñöôïc lôïi ích vaø phöôùc laønh, ñöôïc an oån khoaùi laïc, neân bieát ñoù laø ma Ba-tuaàn. Bít con ñöôøng chaùnh, môû moät ñöôøng hieåm, ñoù laø ba nieäm aùc baát thieän, nieäm duïc, nieäm nhueá vaø nieäm haïi. Ñöôøng hieåm, neân bieát ñoù laø nieäm aùc baát thieän. Laïi coù con ñöôøng hieåm, ñoù laø taùm taø ñaïo, taø kieán vaø taø ñònh. Ñaøo haàm lôùùn, neân bieát ñoù laø voâ minh. Ngöôøi coi giöõ, neân bieát ñoù laø quyeán thuoäc cuûa ma Ba- tuaàn. Coøn

ngöôøi ñi ñeán, muoán cho baày nai ñöôïc lôïi ích vaø phöôùc laønh, ñöôïc an oån khoaùi laïc, neân bieát ñoù chính laø Nhö Lai, Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc. Bít laáp con ñöôøng hieåm, môû con ñöôøng chaùnh, ñoù laø ba nieäm thieän, nieäm voâ duïc, nieäm voâ nhueá vaø nieäm voâ haïi. Ñöôøng chaùnh, neân bieát ñoù laø ba nieäm thieän. Laïi coøn coù con ñöôøng chaùnh, ñoù laø Baùt chaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh. “Naøy caùc Tyø-kheo, Ta ñaõ môû con ñöôøng chaùnh, bít laáp con ñöôøng hieåm, san baèng haàm hoá, ñuoåi ngöôøi coi giöõ cho caùc ngöôi roài. Ví nhö ñaáng Toân sö thöông yeâu ñeä töû, phaùt khôûi loøng ñaïi töø ñaïi bi, mong muoán cho ñöôïc lôïi ích vaø phöôùc laønh, ñöôïc an oån khoaùi laïc. Ñieàu ñoù Ta ñaõ thöïc hieän roài, caùc ngöôi cuõng phaûi töï mình thöïc hieän. Haõy ñeán choã voâ söï, nuùi röøng, goác caây, hoaëc choã naøo yeân tónh maø thieàn toïa tö duy, chôù neân phoùng daät. Haõy chuyeân caàn tinh taán, ñöøng ñeå veà sau phaûi hoái haän. Ñoù laø lôøi raên daïy cuûa Ta. Ñoù laø lôøi khuyeân baûo cuûa Ta”. Phaät thuyeát nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe Phaät thuyeát, hoan hyû phuïng haønh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.